

Trond Kleveland
Strandpromenaden 45
3183 HORTEN
NORWAY

Deres ref

Vår ref
26/1163-

Dato
4. september 2026

Vedtak i klagesak – Vurdering av konsesjonsplikt for vannuttak fra Orebergvannet, Holmestrand kommune

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) konkluderte i vedtak av 26. februar 2026 at vannuttak til landbruksvanning fra Orebergvannet i Holmestrand kommune utløser konsesjonsplikt etter vannressursloven § 8.

NVEs vedtak om konsesjonsplikt er påklaget av Trond Kleveland på vegne av berørte landbrukseiendommer (heretter «klagerne»).

NVE har vurdert klagen uten å finne grunn til å endre vedtaket, og har oversendt saken til Energidepartementet for endelig avgjørelse.

Bakgrunn

Den 8. mars 2019 ba Trond Kleveland, på vegne av syv landbrukseiendommer, NVE om å vurdere konsesjonsplikt på et vannuttak til jordvanning fra Orebergvannet.

Som følge av at Orebergvannet tidligere har blitt brukt som drikkevannskilde er det kommunalt ledningsnett og tilhørende kummer tilknyttet vannet. Søkerne ønsker å nytte den kommunale infrastrukturen til landbruksvanning i perioden mai til august uten minstevannsslipp. Det ble opprinnelig søkt om et maksimalt uttak på omtrent 20 l/s og 1 m under høyeste regulerte vannstand (HRV), men ble senere revidert til 10 cm under HRV. Bakgrunnen for vannuttaket er faren for tørke og behov for ytterligere vanning.

Den 26. februar 2026 vedtok NVE at vannuttaket er konsesjonspliktig etter vannressursloven, jf. §§ 8 og 18. NVE har hovedsakelig lagt vekt på mulige virkninger på Høymyr naturreservat som ligger nedstrøms dammen der vannuttaket vil skje. NVE viser særlig til to forhold. Naturreservatet får kun vann fra overløp over dammen, slik at enhver nedtapping under HRV vil tørrelegge utløpsbekken. Videre har dam Orebergvann blitt

rehabilitert i 2023, med den følge av mange av lekkasjene fra dammen har blitt vesentlig redusert og at overløpet fra dammen blir desto viktigere.

NVE viser også til at kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig for å vurdere hvilke konsekvenser en lengre tørkeperiode vil medføre for myren, slik at føre-var prinsippet kommer til anvendelse, jf. naturmangfoldloven §§ 8 og 9.

Statsforvalteren skriver i sitt høringsinnspill av 14.oktober 2019 at det er stor usikkerhet knyttet til hvor mye negativ påvirkning tiltaket vil ha på naturreservatet Høymyr. Statsforvalteren påpeker blant annet at *«myren er fredet for å bevare flatmyr med middels rik til stedvis rik vegetasjon, og påpeker at alle inngrep som endrer eller innvirker på de naturgitte forholdene er forbudte»*.

Klagen

Den 18. mars 2026 klagde Kleveland, på vegne av klagerne, på NVEs vedtak.

Klagerne fastholder at vannuttaket bør *«tillates uten søknad som konsesjon»*. Klagerne viser til NVEs lange saksbehandlingstid, manglende dokumentbehandling (innsendt informasjon om dammen), og feil vurdering av faktum (mener at kunnskapsgrunnlaget om miljøet er tilstrekkelig).

Klagerne opplyser også at omsøkt vannuttak reduseres til inntil 10 cm under HRV.

NVEs vurdering i klagesaken

NVE har vurdert klagerne anførsler i saken, men finner ikke grunnlag for å endre sitt vedtak av 26. februar 2026. Departementet gjengir hovedtrekkene i NVEs vurdering, og viser for øvrig til klageoversendelsen i sin helhet.

NVE beklager den lange saksbehandlingstiden, men understreker at det var inngått en muntlig avtale om at søkerne kunne foreta vannuttak mens saken lå til behandling hos NVE.

NVE er uenig i klagerne påstand om at informasjon om dammen ikke har blitt vurdert og behandlet. De viser til omtalen av dammen i sitt opprinnelige vedtak og gjentar at rehabiliteringen av dammen har redusert lekkasjer vesentlig og at det er behov for minstevannføring som kun kan pålegges gjennom konsesjon.

NVE fastholder videre at planlagt vannuttak, uten minstevannslipp, vil være i strid med vannressursloven § 10. NVE er klar over den historiske bruken av vannet til drikkevann, men fremhever de store lekkasjene fra dammen som årsaken til at myren trolig har klart seg.

Departementets vurdering

Departementet skal vurdere de synspunktene klageren kommer med, og kan prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 annet ledd.

En konsesjonspliktavurdering er en enkel forhåndsvurdering av om et tiltak kan ha negative virkninger for allmenne interesser knyttet til vassdraget slik at det krever konsesjon. Det rettslige utgangspunktet for en konsesjonspliktavurdering følger av vannressursloven § 8 første ledd:

«Ingen må iverksette vassdragstiltak som kan være til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget eller sjøen, uten at det skjer i medhold av reglene i §12 eller § 15, eller med konsesjon fra vassdragsmyndigheten.»

Spørsmålet i denne saken er om det omsøkte vannuttaket kan være til «nevneverdig skade eller ulempe» for allmenne interesser. Fordelsvurderinger inngår ikke i konsesjonspliktavurderingen. Avgjørelsen om konsesjonsplikt må treffes etter en samlet vurdering av skadevirkningenes størrelse og sannsynligheten for at de inntreffer. Ikke enhver påvirkning av allmenne interesser vil utløse konsesjonsplikt, jf. formuleringen om at mulige skader eller ulemper må være «nevneverdige», jf. Ot.prp. nr. 39 (1998-1999) s. 327. I uttrykket «nevneverdig» ligger at ikke enhver fare for skade eller ulempe utløser konsesjonsplikt, men ordbruken indikerer at det ikke skal veldig mye til, jf. HR-2020-955-A avsnitt 34.

Departementet mener, i likhet med NVE og statsforvalteren, at det er reell usikkerhet om vannuttakets påvirkningsgrad på naturreservatet, såfremt det ikke slippes minstevannsføring. Som følge av at bekken får sitt vann fra overløpet, er all nedtapping under HRV en tørrlegging av bekken. At søknaden er endret fra en regulering fra 1 m til 10 cm under HRV endrer ikke dette. Forskjellen i revidert søknad er først og fremst hvor lang tid det vil ta for tilsig til å igjen føre til overløp, altså hvor lang tid bekken blir tørrlagt. Virkningen på naturreservatet nedstrøms er usikker både i omfang og art.

Klagerne mener at NVE ikke har vurdert dokumentasjon om at vann «som naturlig kom som lekkasje under dammen og gjennom grunnen nedenfor dammen». Videre at dette «dokumenterer egentlig at en minstevannsføring alltid har eksistert, selv om det ikke flyter vann over kanten av demningen om sommeren når det er tørt». Departementet har vurdert NVEs vedtak og innsendt dokumentasjon og er uenig med klagerne på dette punktet. NVE har vurdert og kommentert innsendt dokumentasjonen om vann fra grunnen. Det fremkommer av NVEs vedtak av 26. august 2026 at de vurderer tilkomsten av vann til naturreservatet etter rehabiliteringen av dammen.

Klagerne peker videre på kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å kunne fastslå virkningene på naturreservatet. De viser til at det har vært store vannuttak fra kommunen i 30 år og at naturreservatet har vært i god stand. Departementet har forståelse for klagerens innspill da kommunens vannuttak har vært betydelig og pågått over lang tid. Departementet er likevel enig med NVE om at lekkasjen fra den gamle dammen har vært stor og trolig er grunnen til at naturreservatet har klart seg i denne perioden. Departementet fastholder at det er usikkerhet i kunnskapsgrunnlaget om virkningen av det omsøkte vannuttaket som tilsier konsesjonsbehandling.

Departementet bemerker også at klagerne planlagte vannuttak, uten minstevannslipp, vil være i strid med vannressursloven § 10. Bestemmelsen krever at minst alminnelig lavvannføring skal være tilbake i bekken, med mindre det er gitt tillatelse til noe annet gjennom konsesjon.

Klagerne viser også til at det har vært brudd på saksbehandlingsregler, inkludert saksbehandlingstid, manglende oppdatering, overholdelse av frister og manglende informasjon. Klagerne viser til forvaltningsloven § 17 som gjelder NVEs utrednings- og informasjonsplikt. Departementet oppfatter at det er NVEs «saksbehandlings- og ventetid» som er kjernen i klagen. Departementet mener derfor at det er brudd på forvaltningsloven § 11 a som er relevant. Det følger av § 11 a at et forvaltningsorgan skal «*forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold*» og at dersom dette ikke kan gjøres, skal det sendes et «*foreløpig svar*». Hva som er en rimelig saksbehandlingstid må vurderes konkret på bakgrunn av blant annet hvor komplisert saken er, både faktisk og rettslig, og hvilke private og samfunnsmessige interesser den berører.

I denne saken gikk det nesten 7 år mellom tidspunktet søknaden ble sendt inn og NVE fattet vedtaket. Et slikt vedtak skal være et forholdsvis enkelt forhåndsvedtak. Selv om NVEs saksbehandlingstid er noe avhjulpet av den midlertidige tillatelsen om vannuttak mens saken ble behandlet, mener departementet at dette er en urimelig lang behandlingstid og en saksbehandlingsfeil. Departementet mener likevel at saksbehandlingsfeilen ikke har virket bestemmende på vedtakets innhold, og at vedtaket er gyldig til tross for saksbehandlingsfeilen, jf. forvaltningsloven § 41.

Samlet sett er departementet enig med NVEs vurdering om at tiltaket kan være til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser knyttet til disse interessene i vassdraget. Tiltaket er da konsesjonspliktig etter vannressursloven § 8.

Departementet vil avslutningsvis minne om at dette vedtaket kun har tatt stilling til om vannuttaket uten slipp av minstevannføring er konsesjonspliktig. Departementet har ikke tatt stilling til utfallet av en eventuell konsesjonssøknad.

Konklusjon

Klagen tas ikke til følge. NVEs vedtak av 26. februar 2026 stadfestes. Dette vedtaket kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd første punktum.

Med hilsen

Anja Skiple Ibrekk (e.f.)
avdelingsdirektør

Pauline Sommerfelt Helle
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Holmestrand kommune
Norges vassdrags- og energidirektorat
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Vestfold fylkeskommune

KOP